

Vetrne elektrarne na Volovji rebri

//Andrej Medved

1: Volovja reber, izjemen kompleks suhih kraških travnikov. foto: Tomaž Mihelič

2: Veriga cca. 25 vetrnic za pridobivanje električne energije. Na Volovji rebri jih je načrtovanih 47. foto: arhiv EHN

3: Obstaja verjetnost, da bo zaradi postavitve vetrnih elektrarn prizadeta populacija kačarja (*Circaetus gallicus*). foto: Peter Buchner

4: Vetrnico sestavijo na mestu samem. Stolp je sestavljen iz 3 delov, nanj pritrdijo gondolo z generatorjem. Nazadnje pričvrstijo čeliso s kraki. foto: arhiv EHN

Piše se leto 2013. Domačin iz vasi Šembije pod grebenom Volovje rebri je v svoj dnevnik zapisal naslednje: »Država n's je spj't pr'njesla okuli in se zdej vrghla u mono. Kod'r poghlj'dam tiste rijove pošasti, ki nuč in dan delajo škifo in klatijo tiče sz njeba, se spun'm, kaku smo prodajali zemljo pred enajs'mi leti, ki smo misl'ni, da nam elektro misli pomagat. So obljubljali ceste, delouna mesta in zlato, dobili pa neč. Ta pasan dan je šou pruoč še ta zadnji duomač člouk, anka foreštu nej več, ki se je naša zemlja spremenila u tapravo puščavo.«

Zgodba o vetrnih elektrarnah na območju Volovje rebri je v mesecu aprilu 2004 doživela kar nekaj preobratov. Delegacija strokovnjakov - predstavnikov okoljevarstvenih nevladnih organizacij - se je 8. aprila oglasila na Mini strstvu RS za okolje, prostor in energijo (MOPE), natančneje pri ministru J. Kopaču in mu predala prvih 2400 podpisov peticije proti postavitvi vetrnih elektrarn na Volovji rebri. Ministra smo s skupnimi močmi poskušali opozoriti na posebne naravne danosti in vseevropski pomen območja Volovje rebri. Minister je prepričljivo obljubil, da bo Volovja reber vključena v območja Natura 2000, ki naj bi bila določena v Uredbi o posebnih varstvenih območjih konec meseca aprila 2004. Ker pa nas njegove besede niso povsem prepričale, smo svoja prizadevanja formalno združili 14. aprila 2004 v ustanovljeni »Koaliciji za Volovjo reber«, ki jo sestavlja 25 nevladnih organizacij. Koalicija si je postavila cilj preprečiti postavitev vetrnih elektrarn na Volovji rebri. Sočasno smo v imenu koalicije ministru Kopaču poslali poziv k začasnemu zavarovanju območja Volovje rebri. Možnost, ki jo omogoča 50. člen Zakona o ohranjanju narave, ki pa je bila s strani pristojnega ministra do tedaj že večkrat ignorirana. Po nekaj preobratih na najvišji državni ravni je Vlada RS na svoji zadnji seji pred vstopom v EU, v četrtek 29. aprila 2004, sprejela uredbo o območjih Natura 2000, kjer je neupravičeno izostalo celotno območje Volovje rebri. S tem je bila investitorju Elektro

Primorska in občinskim oblastem Občine Ilirska Bistrica dana zelena luč za nadaljevanje projekta postavitve vetrnih elektrarn. Naravovarstveniki pa smo se začeli bojevati za argumente, ki smo jih pripravljali več kot 10 let.

Vprašljivi postopek usklajevanja prostorskih aktov

Vse kaže, da je zgodba o vetrnicah na Volovji rebri predmet natančno pripravljenega načrta, ki je nastal v partnerstvu med investitorjem Elektro Primorska in Občino Ilirska Bistrica z močno politično podporo najvišjih državnih funkcionarjev in tujega kapitala. Postopek usklajevanja prostorskih aktov Občine Ilirska Bistrica, ki je proces usklajevanja sprožila z vlogo na MOPE za pripravo predloga sklepa vlade RS dne 15. marca 2004 z državnimi prostorskim izhodišči, je bil strateško pripravljen. Sprejemanje sklepov na občinski ravni je bilo podprto s pravočasnimi akcijami na državni ravni in gotovo ni naključje, da je bil sklep o ugotovitvi usklajenosti predloga Odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin planskih aktov Občine Ilirska Bistrica z obveznimi izhodišči prostorskih sestavin planskih aktov RS izdan nekaj trenutkov pred sprejemom Uredbe o območjih Natura 2000. Bistriški župan je predlagal državi, naj izreže Volovjo reber iz predlaganega posebnega zavarovanega območja (SPA). Minister Kopač pa je kljub negativnemu mnenju, ki sta ga izdali njegovi državni strokovni službi – Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN) in Agencija RS za okolje (ARSO) – ter nasprotovanjem nekaterih drugih državnih resorjev podprl predlog ilirskobistriškega župana. S svojo odločitvijo je tako povozil tudi dolgoletno strokovno delo DOPPS in evropsko direktivo o pticah, na osnovi katere je bilo območje Volovje rebri vključeno v predlagano posebno zavarovano območje Snežnik-Pivka.

Ključno vprašanje na tem mestu je, ali lahko minister odloča o mejah posebno zavarovanih območij ter na podlagi

3

ekonomskih interesov kratko malo izreže določena območja, kjer naj bi se gradile npr. vetrne elektrarne, hidroelektrarne, letališča in drugo. Kolikšno veljavo ima sploh naravovarstvena stroka v naši ohranjeni Sloveniji in ali država potrebuje strokovne službe, kot sta npr. ZRSVN in ARSO, če pa minister samovoljno odloča o tem, kaj je vredno varovati in kaj ne?

Neopravičljivo zavajanje javnosti

Na vprašanje novinarjev so na MOPE pred sprejemom Uredbe o posebnih varstvenih območjih zagotovili, da je »...območje Volovje rebrí zajeto v strokovnem predlogu območij Natura 2000 kot predlagano ekološko pomembno območje, to pa pomeni, da bo zanj treba zagotavljati ugodno stanje vrst.« Prav tako je bila dana izjava »...da se energetske objekte ne postavlja na območju naravnih vrednot« in nadalje »...gre pač za prepričanje, da tak energetski objekt na območje, ki ima status naravne dediščine in je predlagano za status naravne vrednote, ne sodi!« Iz navedenega je jasno razvidno, da je bila Volovja reber v strokovnih gradivih opredeljena kot predlog zavarovanega območja in da se vetrnih elektrarn tam ne sme graditi.

Ob nepričakovanem preobratu, do katerega je prišlo tik pred zadnjo sejo Vlade RS in na kateri je bila sprejeta Uredba o območjih Natura 2000, je MOPE na spletnih straneh dne 29. aprila 2004 objavil naslednjo informacijo, ki se v marsičem razlikuje od prejšnje: »Skladno s strokovnimi podlagami je ugotovljeno, da zaradi izgradnje in obratovanja vetrne elektrarne realno ni pričakovati bistvenega zmanjšanja števila ali obsega katere od živalskih ali rastlinskih vrst, zato so posegi z vidika vplivov na okolje, ob upoštevanju omilitvenih ukrepov, sprejemljivi.« ter »Glede na to, da območje Volovje rebrí trenutno nima nikakršnega naravovarstvenega statusa in glede na to, da se je iztekel 45-dnevni zakonski rok za izdajo soglasja, omenjena komisija formalno drugače niti ni mogla odločiti.«

Pravni vidiki

Območje Volovje rebrí je kompleks visokokraških gorskih grebenov izjemnega naravovarstvenega pomena. To je območje evropsko pomembnih habitatnih tipov, rastišče ogroženih rastlinskih vrst in življenjski prostor velikih zveri ter mnogih mednarodno varovanih ptic. Predvidevamo, da je bila zgodba o umeščanju vetrnih elektrarn na Volovjo reber predmet številnih vsebinskih in proceduralnih napak, predvsem na ravni usklajevanja občinskih in državnih prostorskih aktov. Poleg tega sta bili ob pričujoči zgodbi postavljeni na kocko celotna stroka in civilna družba, ki dejansko nista imeli nikakršne moči pri sprejemanju odločitev o prihodnosti Volovje rebrí. Ali je bilo opravljeno strokovno delo, ko je minister Kopač v sodelovanju z župani občin teden dni pred sprejemom Uredbe o območjih Natura 2000 sam odločal o mejah SPA-jev, pa bo odločilo naše ali pa evropsko sodišče.

DOPPS je skupaj z dvema lastnikoma zemljišč na Volovji rebrí dne 28.5.2004 na Ustavno sodišče Republike Slovenije že vložil »Pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti« sklepa in odlokov, s katerimi Vlada RS in Občina Ilirska Bistrica omogočata postavitev vetrnih elektrarn na Volovji rebrí. ●